

В. Г. Макеев

Красний Луч

КРАСНИЙ ЛУЧ (до 1920 – Криндачівка) – місто обласного значення [Луганської області](#). Краснолуц. міськраді підпорядк. Вахрушів. (м. [Вахрушеве](#), смт *Садово-Хрустальненський*, с-ще Трубний), Міусин. (м. *Міусинськ*, села Корінне, Лісне, Новоєлизаветівка), Петров. (м. *Петровське*, смт *Федорівка*, с-ща Буткевич, Вергулівське, с. Воскресенівка) міські та Запоріз. (смт [Запоріжжя](#), с. Артема, с-ще Комендантське), Софіїв. (смт [Грушове](#), *Софіївський*, с-ще Давидівка), Хрустальнен. (смт *Хрустальне*, [Княгинівка](#), с-ще Хрустальний), Штерів. (смт *Штерівка*) селищні ради. Лежить на пд. схилах [Донецького кряжа](#), знаходиться за 110 км від Донецька, за 62 км від обл. центру та за 50 км від вузл. залізнич. ст. Дебальцеве. Територією, яка підпорядк. Краснолуц. міськраді, протікають 3 річки, найбільша – Міус (впадає в [Азовське море](#)). Межує з Антрацитів., Лутугин. і Перевал. р-нами Луган. обл., на Пд. і Пд. Зх. – з Донец. обл. Її пл. 154 км². Насел. міськради 145 129 (2001, складає 83,6 % до 1989), К. Л. – 94 875 (83,8 %; українців – 49,2 %, росіян – 46,1 %, білорусів – 1,1 %) осіб. Залізнична станція. Тер. сучас. Краснолуччини була заселена вже в епоху пізньої бронзи (кін. 2 – поч. 1 тис. до н. е.), про що свідчать археол. знахідки. Виникнення міста пов'язане з початком видобування вугілля. Перші поселення тут з'явилися наприкінці 17 ст. Офіційно роком заснування К. Л. вважається 1895. На рік раніше підприємець П. Говоров відкрив на тер. ниніш. міста перше вугіл. підприємство «Боківський і Княгининський антрацит». Воно розташовувалося на землях, які належали Є. Криндачу та Г. Бокову. 1900 прокладено залізничну гілку довж. 12,5 верст, яка з'єднала навколишні вугіл. підприємства з залізнич. ст. Штерівка. Згодом виникла залізнична ст. Криндачівка, а побл. неї – робітн. с-ще з однойм. назвою. За адм. поділом того часу Криндачівка входила до Новопавлів. волості Таганроз. округу області Війська Донського. 1909 у ній налічувалося бл. 15 тис. робітників і службовців, щоріч. видобуток антрациту складав 20 млн пудів. 1913 у Криндачівці діяло 18 шахт. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Від 1926 – місто. Жит. зазнали сталін. репресій. У 1930-х рр. функціонували гірн. технікум, 13 заг.-осв. шкіл (1 – з українською мовою викладання), 19 дитсадків; Палац культури; 2

лікарні, поліклініка. Наприкінці жовтня 1941 за декілька км від міста по р. Міус зайняли оборонні рубежі 383-я і 395-а стрілец. шахтар. дивізії 18-ї армії Пд. фронту. Після запеклих боїв вони вимушені були відступити на Сх., і 18 липня 1942 К. Л. окупували нім.-фашист. війська. Нацисти організували в місті 4 концетрац. табори. 1 вересня 1943 К. Л. визволили війська 166-го укріпрайону 51-ї армії Пд. фронту. На фронтах 2-ї світової війни воювало 8 тис. краснолучан. 1965 на місці, де від кін. жовтня 1941 тримали оборону, а влітку 1943 зломали опір нім. військ рад. війська, засн. [Краснолуцький музей бойової слави шахтарів на річці Міус](#).

1939 мешкало бл. 59,3 тис., 1959 – 93,8 тис., 1979 – 105,9 тис. осіб. Нині у місті працюють підприємства: вугіл. галузі – шахти ім. г. «Известия», «Княгининська», «Краснокутська», «Краснолуцька», «Міусинська», «Новопавлівська», збагачув. ф-ка ім. г. «Известия» держ. підприємства [«Донбасантрацит»](#), гірн.-збагачув. ф-ка «Краснолуцька»; маш.-буд. – Краснолуц. маш.-буд. завод, Краснолуц. ремонтно-мех. завод держ. підприємства «Донбасантрацит»; харч. – Краснолуц. хлібокомбінат; легкої промисловості – «Крамо»; з оброблення металу – «Шахтреммаш». У м. Петровське – *Петровське казенне хімічне об'єднання ім. Г. Петровського*. У К. Л. – 2 гімназії, 15 заг.-осв. шкіл, 2 спеціаліз. середні школи, вечірня школа, міжшкіл. навч.-вироб. комбінат, 2 ДЮСШ, Палац творчості дітей і юнацтва, 15 дошкіл. закладів; кінозал, 20 б-к, 19 закладів культури клуб. типу, 5 Будинків культури, Центр дозвілля, 5 початк. мист. навч. закладів; 6 лікарень, стоматол. поліклініка, амбулаторія, 6 здоровпунктів. Виходить г. [«Красный Луч»](#). Під охороною держави перебуває 32 пам'ятки історії, 59 – археології, 16 – монум. мистецтва, 33 – архітектури. Реліг. громади: УПЦ МП (5), УПЦ КП, УАПЦ, УГКЦ, мусульман, юдеїв, протестантів (11; євангел. християн-баптистів – 3, християн віри євангельської – 2, адвентистів сьомого дня – 1). Серед видат. уродженців – Герої України промисловці [Г. Астров-Шумилов](#) і [Т. Молчанова](#); фахівець у галузі виноробства, чл.-кор. НААНУ [В. Загоруйко](#), фахівець у галузі автоматики [А. Литвинов](#), археолог [С. Братченко](#), економіст [О. Бурбело](#), соціолог [О. Злобіна](#), лікар-педіатр [І. Єршова](#), військ. лікар [А. Котуза](#), провізор [В. Шаповалова](#); художники [Б. Козловський](#), [П. Коломойцев](#), [О. Фоменко](#); піаніст, нар. арт. України [А. Кухарев](#), брати композитори, засл. діячі мистецтв України [Анатолій](#) і [Михайло Шухи](#); спортсмени [В. Колесник](#) (метання молота), [А. Коньков](#) (футбол), [О. Кучеренко](#) (греко-рим. боротьба); Герой Радянського Союзу [Л. Осипенко](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Макеев Г., Мезеря А. Красный Луч: Путеводитель. Д., 1980;
2. 1984;
3. Мезеря А. Красный Луч – 100 лет (1895–1995): Краткий истор.-краевед. очерк. Красный Луч, 1995.

Бібліографічний опис:

Красний Луч / В. Г. Макєєв// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-2845>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).